

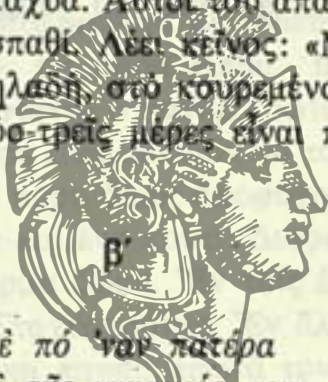
## ΚΥΘΗΡΑΪΚΑ ΑΙΝΙΓΜΑΤΙΚΑ ΠΑΡΑΜΥΘΙΑ\*

α'

- Γειά σας,  
μ' αὐτὰ ποῦ ἔχετε μπροστά σας.  
— Χαίρετε,  
μ' αὐτὸ ποῦ σᾶς κρέμεται.  
— Κάνει νὰ φέρω τὸ μαλλιαρό μου στὸ κουρεμένο σας;  
— Μπράβο! Δύο-τρεῖς μέρες εἶναι ποῦ τό ἔχομε κουρεμένο.

Μία φορά πέρασε ἕνας ἀξιωματικός μὲ τ' ἄλογό του πὸ ἕνα χωράφι ποῦ θερίζανε. Χαιρετᾷ τς ἀνθρώπους ποῦ βλέπει. Λέει: «Γειά σας, μ' αὐτὰ ποῦ ἔχετε μπροστά σας», μεθὲς τὰ στάχυα. Αὐτοὶ τοῦ ἀπαντοῦνε: «Χαίρετε, μ' αὐτὸ ποῦ σᾶς κρέμεται», μεθὲς τὸ σπαθί. Λέει κείνος: «Μπορῶ, λέει, νὰ φέρω τὸ μαλλιαρό μου, τ' ἄλογό μου δηλαδὴ, στὸ κουρεμένο σας;» στὸ θερισμένο μέρος μεθὲς. Λέει: «Μπράβο! Δύο-τρεῖς μέρες εἶναι ποῦ τό ἔχομε κουρεμένο», μεθὲς θερισμένο.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ



ΑΘΗΝΩΝ

β'

Ἄδερφέ πό ναν πατέρα  
καὶ υἱὲ τῆς γυναικός μου,  
σῦρε πές το τοῦ πατρός σου,  
ὅτι ἦρθεν ὁ υἱός του,  
ὁ ἀνὴρ τῆς γυναικός του.

Μία φορά ἦτανε ἕνας, ποῦ ἔφυγε πὸ τὸν τόπο του καὶ πῆγε ταξίδι. Ἐμεινε στὰ ξένα χρόνια πολλὰ καὶ μέσα σ' αὐτὰ τὰ χρόνια ὁ πατέρας του παντρεύτηκε καὶ πῆρε τὴ γυναῖκα του, μεθὲς τὴ νύφη του, τὴ γυναῖκα τοῦ γιοῦ του, κ' ἔκαμε κι ἀπὸ δαύτηνε ἕνα γιό. Ὑστερα πὸ πολλὰ χρόνια γύρισε στὸν τόπο του αὐτὸς καὶ ἄμα ἔφταξε εἶδε τὸ γιό, ποῦ εἶχε καμωμένο ὁ πατέρας του ἀπὸ τὴ γυναῖκά του καὶ τοῦ ἔπε: «Ἄδερφέ πό ναν πατέρα», γιατί βέβαια ἕνας πατέρας τσοῖ ἔχε γεννήσει καὶ τσοῖ δύο, «καὶ υἱὲ τῆς γυναικός μου», γιατί πάλι ἦτανε καὶ τσῆ γυναῖκας του γιός, «σῦρε πές το τοῦ πατρός σου ὅτι ἦρθεν ὁ υἱός του, ὁ ἀνὴρ τῆς γυναικός του», ὅτι ἦρθα μεθὲς ἐγώ, ποῦ εἶμαι καὶ γιός του καὶ ἀνδρας τῆς γυναικός του.

Παραλλαγή ἐν ΚΠ. 1874, τ. Η', σ. 517,43.

\* Ἐδημοσιεύθησαν ὑπὸ Σπυρ. Ἐμ. Στάθης εἰς περ. Λαογραφία 2 (1910 - 11), σ. 360 - 370.

## Υ'

Τί 'σαι σὺ καὶ τί 'μαι γώ;  
 Τί 'ν' αὐτὰ καὶ ποῦ τὰ πᾶς;  
 Κάτσ' αὐτοῦ καὶ μὴ μιλάς.

Μία φορά ἦταν ἓνας π' ἀγαποῦσε τρεῖς γυναῖκες. Μίαν ἀρχοντοπούλλα, πὸ γενιὰ πολὺ μεγαλύτερη πὸ τὴ δική του, μία πολὺ πλούσια καὶ μία πολὺν ὁμορφῆ. Ἦθελε νὰ παντρευτῆ, μὰ δὲν ἔξερε ποίανε πὸ τσί τρεῖς νὰ διαλέξῃ. Πῆγε λοιπὸν νὰ βρῆ τὸ σοφὸ Σολομῶντα νὰ πάρῃ τὴ γνώμη του. Φτάνει στὸ σπίτι τοῦ Σολομῶντα, βρέσκει τὸν πατέρα του τὸ Δαυῖδ, τότε χαιρετᾷ καὶ τοῦ λέει: «Ὁ γιὸς σας, ὁ σοφὸς Σολομῶντας εἶν' ἀπάνω; — Ἀπάνω εἶναι», τοῦ λέει ὁ Δαυῖδ.

Ἄνεβαίνει λοιπὸν τὴ σκάλα, μπαίνει στὴν κάμερα μέσα καὶ βλέπει τὸ Σολομῶντα νὰ παίξῃ μ' ἓνα μῆλο. Ἐρριχνε κ' ἐπιανε τὸ μῆλο στὸν τοῖχο. Τοῦ λέει τί τότε θέλει, μὰ ὁ σοφὸς Σολομῶντας μιλιὰ δὲν τοῦ 'βγαλε, παρὰ ὄλο ἐπαιξε τὸ μῆλο στὸν τοῖχο κ' ἔλεγε μοναχὸς του: «Τί 'σαι σὺ καὶ τί 'μαι γώ; Τί 'ν' αὐτὰ καὶ ποῦ τὰ πᾶς; Κάτσ' αὐτοῦ καὶ μὴ μιλάς». Αὐτὸς τίποτα π' αὐτὰ δὲν καταλάβαινε παρὰ ὄλο περίμενε νὰ δῆ τί θὰν τοῦ πῆ ὁ σοφὸς Σολομῶντας. Περίμενε, περίμενε τόσην ὥρα, ἴσα με τοῦ βαρέθη στὰ τελευταῖα καὶ σηκώθη κ' ἔφυγε. Στὴ σκάλα τότε βλέπει ὁ Δαυῖδ καὶ τοῦ λέει: «Ἐ! εἴγτα σοῦ 'πε; Δὲ μοῦ τὸ 'λεγες, λέει, πῶς ὁ γιὸς σου δὲν εἶναι σοφὸς παρὰ λεπὸς; — Γιατί, τοῦ λέει. — Γιατί, λέει, δὲ μ' ἀποκρινότανε σ' ὄ,τι τότε ρωτοῦσα. — Καλά, λέει, καὶ τί τότε ρωτοῦσες; — Αὐτὸ κι αὐτό, λέει. — Καὶ καλά, λέει, δὲ σοῦ 'πε τίποτα, δὲν ἔκαμε τίποτα; — Ὅχι, λέει, παρὰ ἐπαιξε ἓνα μῆλο στὸν τοῖχο κι ἔλεγε μοναχὸς του: Τί 'σαι σὺ καὶ τί 'μαι γώ; Τί 'ν' αὐτὰ καὶ ποῦ τὰ πᾶς; Κάτσ' αὐτοῦ καὶ μὴ μιλάς. — Καϊμένε, λέει, κρῖμα σὲ σένα. Δὲν κατάλαβες; Αὐτὰ ποῦ 'λεγε μοναχὸς του, αὐτὰ, λέει, ἦτανε ἡ ἀπόκρισή του. Νά, λέει, σοῦ 'πε: Τί 'σαι σὺ καὶ τί 'μαι γώ. Ἄνε πάρῃς δηλαδὴ τὴν ἀρχοντοπούλλα, δὲ θὰ μπορῆς οὔτε νὰ μιλήσης, οὔτε τίποτα θὰ κοτᾶς νὰ κάμῃς, γιατί κάθε στιγμή καὶ ὥρα θὰ σοῦ λήῃ: Τί 'σαι σὺ καὶ τί 'μαι γώ; Ἐσύ, μαθές, εἶσαι ἓνας πρόστυχος, ἀπὸ τιποτένια φαμίλια κ' ἐγὼ εἶμαι ἀρχοντοπούλλα, ἀπὸ μεγάλο σοί. Ἄνε πάρῃς τὴν πλούσια πάλι, δὲ θὰ κοτᾶς τίποτα νὰ κάμῃς, οὔτε ποτές μονόλεφτο πὸ τὰ λεφτὰ τση νὰ πάρῃς, γιατί ὄλο θὰ σὲ τρώῃ καὶ θὰ σοῦ λήῃ: Τί 'ν' αὐτὰ καὶ ποῦ τὰ πᾶς; Αὐτὰ, μαθές, ποῦ παίρνεις δὲν τὰ ὀρίζεις, γιατί εἶναι δικά μου, ποῦ ἐγὼ 'μαι πλούσια καὶ σὺ εἶσαι φτωχὸς χωρὶς ὄβολο. Ἄνε πάρῃς πάλι τὴν ὁμορφῆ, πάλι δὲ θὰ κοτᾶς τίποτα νὰ κάμῃς, οὔτε τσιμουδιὰ ποτές σου νὰ βγάλῃς, γιατί θὰ σοῦ λήῃ: Κάτσ' αὐτοῦ καὶ μὴ μιλάς. Κάτσε, μαθές, στ' αὐγά σου, γιατί δὲν ἀξίζεις ἐσὺ γιὰ μένα καὶ μὴ μιλάς, γιατί ἐγὼ 'μαι ὁμορφῆ καὶ ὄ,τι θέλω ὀρίζω νὰ κάμω».

## Δ'

Ἐπὶ ἀγεννήτου, ὦ βασιλεῦ, κάθου

καὶ ἐπὶ τῇ μητρὶ αὐτοῦ καθέζεσαι·  
ἢ λύσει μου τὸν λόγον  
ἢ δός μου τὸν υἱόν μου,  
τὸν ἄντρα τῆς μητρός μου·  
καὶ ἂν μοῦ τὸν δώσης πατήρ μου,  
ἂν δὲν μοῦ τὸν δώσης υἱός μου.

ἦ:

Ἐπὶ τοὺς ἀγεννήτους πόδας κάθεσαι, βασιλεῦ,  
καὶ ἐπὶ τὸ δέρμα τῆς μητρὸς αὐτοῦ καθέζεσαι κτλ.

ἦ:

Ἐπὶ ἀγεννήτορος ὁ βασιλεὺς κάθεται,  
καὶ ἐπάνω ἐπὶ τῇ μητρὶ αὐτοῦ καθεύδεται,  
ἢ διέλυσον τὸ ρῆμα, ἢ δός μου τὸν υἱόν μου κτλ.

Μιά φορά ἦτανε ἓνας ποῦ ἔχε κάνει κάποιο μεγάλο κακό. Τότε πιάσανε, τότε δικάσανε καὶ τότε βάλανε φυλακὴ ν' ἀποθάνη πὸ τὴν πείνα. Ὅποιος πήγαινε νὰν τότε δῆ τότε ψηλαφούσανε καλά-καλά γιὰ νὰ δοῦνε μὴν ἔχη τίποτα καὶ τοῦ δώση νὰ φάη. Αὐτὸς δὲμος εἶχε μίαν κόρη παντρεμένη, ποῦ ἔχε γεννήσει κείνες τρεῖς μῆρες. Πήγαινε λοιπὸν ἡ κόρη τοῦ αὐτοῦ, τὸν εὗρισκε, ἐβγαζε τὸ βυζὶ τση καὶ τότε ταῖζε. Αὐτὸς ἀντὶς ν' ἀδυνατίζη ἐπάχαινε, κι ὄλοι δὲν ξέρανε τί νὰ ποῦνε, ποῦ τότε βλέπανε τὰ νὰ παχαίνει ἀντὶς ν' ἀδυνατίζη. Κατάλαβαν πῶς κάποια γελατζία θὰ γίνεταί καὶ γιὰ ν' ἀνακαλύψουνε δὲν ἀφήνανε κανένα μοναχὸ νὰ πά νὰν τότε βρῆ, παρὰ πήγαινανε κι αὐτοὶ μαζί του. Ἐτσι δὲ μπορούσε πλέα αὐτὴ, ποῦ τὸ ἴδιο κάνανε καὶ σὲ δαύτηνε, νὰν τότε ταῖση καὶ σὰν εἶδε κι ἀπόειδε πῶς ὁ πατέρας τση θ' ἀποθάνη, μίαν μέρα κεῖ ποῦ περνοῦσε ὁ βασιλεὺς καβελλάρης, πάει, πιάνει τὰ χαλινάρια τ' ἀλόγου του, τότε σταματᾷ καὶ τοῦ λέει:

Ἐπὶ ἀγεννήτου, ὦ βασιλεῦ, κάθεσαι,  
καὶ ἐπὶ τῇ μητρὶ αὐτοῦ καθέζεσαι·  
ἢ λύσει μου τὸν λόγον  
ἢ δός μου τὸν υἱόν μου,  
τὸν ἄντρα τῆς μητρός μου·  
καὶ ἂν μοῦ τὸν δώσης πατήρ μου,  
ἂν δὲν μοῦ τὸν δώσης υἱός μου.

Ὁ βασιλεὺς σκέφτηκε καλά, μὰ δὲ μπόρεσε νὰ λύσῃ τὸ αἶνιγμα. Τσ' εἶπε λοιπὸν νὰν τοῦ τὸ ξηγήσῃ καὶ θὰν τση δώση πίσω τὸν πατέρα τση. Τότες αὐτὴ τοῦ λέει:

«Τ' ἄλογο αὐτὸ ποῦ κάθεσαι, πολυχρονεμένη βασιλέα, δὲν ἐγεννήθηκε, γιὰτί ἡ φοράδα ποῦ τὸ ἦτανε ἀγγαστρωμένη, τὴν τελευταία ὥρα ψόφησε καὶ

τῆ σκίσανε τὴν κοιλία καὶ βγάλανε ζωντανὸ τ' ἄλογο ποῦ κάθεσαι. Κάθεσαι λοιπὸν ἐπὶ ἀγεννήτου, ὦ βασιλεῦ, γιατί εἶπαμε πῶς δὲν ἐγεννήθηκε τ' ἄλογο. Τώρα καὶ ἐπὶ τῆ μητρί αὐτοῦ καθέζεσαι: Τὸ γδερμάτι τῆ φοράδας τὸ κάμανε τότες σέλλα, κι ἀπάνω σ' αὐτῆνε τὴ σέλλα κάθεσαι. Ἡ λῦσε μου τὸν λόγον, ἡ δὸς μου τὸν υἱόν μου, τὸν ἄντρα τῆς μητρός μου: Ἐγώ, λέει, πάω κάθε μέρα καὶ δίνω τὸ γάλα μου στὸν πατέρα μου. Εἶναι μαθὲς γιὸς μου κ' εἶναι πάλι καὶ ἄντρας τῆ μάνας μου, γιατί εἶναι πατέρας μου. Κι ἄνε μοῦ τότε δώσης δὲ θάν τότε ξαναβυζάζω κ' ἔτσι θά 'ναι πατέρας μου, ἃ δὲ μοῦ τότε δώσης θάν τότε βυζαίνω κ' ἔτσι θά 'ναι γιὸς μου».

Ὁ βασιλέας θάμαξε τὴν ἐξυπνάδα τῆ, τῆ χάρισε τὸν πατέρα τῆ καὶ περάσανε καλά καὶ μεῖς ἐδῶ καλύτερα.

Παραλλαγή πελοποννησιακὴ ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν τὰ «αἰνίγματα» ἐδημοσιεύθη ὑπὸ Ν. Γ. Πολίτου ἐν ΝΑ. σ. 40 - 44.

## ε'

*Πῶς μπορεῖ ἓνας ἄνθρωπος μὲ μία σφάντζικα νὰ πλερώνη παλαιὸν χρέος, νὰ τοκίζῃ χρήματα καὶ νὰ τρέφῃ ὄχτῶ ἀνθρώπους;*

Μία φορὰ ἦτανε ἓνας βασιλέας, ποῦ γύριζε κάθε βράδυ τεφτίλι, κ' ἐβλεπε πῶς περνᾷ ὁ κόσμος στὴν πολιτεία του. Ἐνα βράδυ κεῖ ποῦ γύριζε, ἀκοῦει πρὸς πὸ μίαν πόρτα ἓνα λαράκι νὰ παίξῃ καὶ ὁὸς του τραγουδῇ καὶ χορῶ. Ἀνοίγει τὴν πόρτα καὶ μπαίνει μέσα: «Ὡρα καλή, τοῦσε λέει. —Καλῶς τονε, τοῦ λένε, κάτσε». Τοῦ δίνουνε μεζὲ καὶ τὴ μπουρίκια νὰ πιῇ κρασί. Ἐκεῖνος σιχαινότανε, μὰ εἶντα νὰ κάμη; Καὶ τὸ μεζὲ ἔφαε καὶ κρασί πὸ τὴ μπουρίκια ἤπιε κ' εὐκλήθηκε. Ὑστερα ἄρχισε ὄλο νὰ ρωτᾷ κείνον ποῦ 'παιζε τὴ λύρα τί δουλειὰ κάνει, πῶς τὰ περνᾷ, ἄνε κερδίζῃ πολλὰ καὶ τὰ τέτοια. «Ἀφέντη μου, τοῦ λέει τότες αὐτός, ἐγὼ εἶμαι κοφινᾶς, καὶ δόξα νὰ 'χῃ ὁ Θεὸς τὰ κουτσοπερνῶ. Βγάζω μία σφάντζικα τὴν ἡμέρα καὶ μὲ δαύτηνε καταφέρνω νὰ πλερώνω παλαιὸ χρέος, νὰ τοκίζω χρήματα καὶ νὰ τρέφω ὄχτῶ νοματέους».

Ὁ βασιλέας τὰ σάστισε τότες καὶ δὲν μπορούσε νὰ τοῦ χωρέσῃ στὸ κεφάλι πῶς αὐτός ὁ κοφινᾶς μπορούσε μοναχὰ μὲ μία σφάντζικα —ἐνενήντα μαθὲς λεφτά, γιατί τόσο περνοῦσε τότες ἡ σφάντζικα —νὰ κάνῃ τόσα πράματα. Τοῦ λέει λοιπὸν: «Δὲ μοῦ λές, λέει, πῶς τὰ καταφέρνεις; Εἶναι, λέει, πολὺ τὸ χρέος σου, τοκίζεις στ' ἀλήθεια χρήματα;»

Τότες ὁ κοφινᾶς χαμογέλασε, γιατί κατάλαβε πῶς δὲν ἐννοίωσε τίποτα ὁ βασιλέας, καὶ τότε παίρνει πὸ τὸ χέρι καὶ τότε πηγαίνει σὲ μίαν ἄλλη κάμερα τοῦ σπιτιοῦ καὶ τοῦ δείχνει ἓνα γέρο καὶ μιά γραῖα, ποῦ κοιμώντουσαν πάνω σ' ἓνα κρεβάτι. «Νά, λέει, ποῖο εἶναι τὸ παλαιὸ χρέος ποῦ πλερώνω. Εἶναι ὁ πατέρας μου κ' ἡ μάνα μου, ποῦ μ' ἀναθρέψανε καὶ μὲ μεγαλώσανε καὶ τώρα πλερώνω αὐτὸ τὸ παλαιὸ χρέος· ξεπλερώνω μαθὲς τώρα στὰ γεράματά τους ὅ,τι αὐτοὶ στὰ νιάτα τους γιὰ μένανε κάμανε». Ὑστερα τότε βγάζει στὴν κάμερα ποῦ καθόντουσε πρωτύτερα, τοῦ δείχνει τέσσερα παιδιά, ποῦ γλεντούσανε

καὶ τοῦ λέει: «Νά, λέει, καὶ τὰ χρήματα ποῦ τοκίζω. Ἐτοῦτα, λέει, εἶναι παιδία μου καὶ τρέφοντάς τα τώρα τοκίζω χρήματα, γιατί καὶ αὐτὰ ἅμα ἐγὼ γεράσω θὰ μοῦ ξεπλερώσουνε ὅ,τι γιὰ δαῦτα ἕκαμα καὶ θὰ μὲ γνοιάζονται. Τρέφω, λέει, ἀκόμα, καὶ ὄχτῳ ἀνθρώπους: Δύο μαθὲς ἐγὼ κ' ἡ γυναῖκά μου καὶ τέσσερα τὰ παιδία μου γίνονται ἕξε καὶ δύο ὁ πατέρας μου κ' ἡ μάνα μου γίνονται ὄχτῳ».

Τότες ὁ βασιλέας τότε παίρνει κι αὐτὸς ἀπὸ τὸ χέρι, τότε πηγαίνει σ' ἕνα καντοῦνι καὶ χωρὶς νὰν τότε δὴ κανένας ξεκομπώνει τὸ ροῦχο του καὶ τοῦ δείχνει τὴ βασιλικὴ κορόννα, ποῦ ἔχε κρεμασμένη στ' ἀστῆθι του. Ὁ κακομοίρης ὁ κοφινᾶς τὰ ἔχασε τότες καὶ δὲν ἔξερε εἶντα νὰ πῆ, ποῦ κατάλαβε πῶς εἶχε μέσα στὸ σπίτι του τὸ βασιλέα. Ἐκεῖνος ὁμως τοῦ ὄωσε θάρρος καὶ τοῦ ἔπε: «Μὴ φοβᾶσαι, γιατί δὲ σὲ πειράζω, μοναχὰ νὰ μὴν πῆς σὲ κανένα αὐτὸ ποῦ ἔπεσ' ἐμένα ἃ δὲ δῆς τὸ πρόσωπό μου· ἀλλιῶς ἄνε λάχη καὶ τὸ πῆς, χωρὶς νὰ δῆς τὸ πρόσωπό μου, νὰ ξέρης ὅτι θὰ σοῦ πάρω τὸ κεφάλι. —Ὅπως ὀρίζεις, πολυχρονεμένε βασιλέα», εἶπε τότες τρομαγμένος ὁ κακομοίρης ὁ κοφινᾶς. Ὁ βασιλέας τότες χαιρέτησε ὄλους καὶ σηκώθη κ' ἔφυγε.

Τὴν ἄλλη μέρα κάλεσε τὴ δωδεκάδα του καὶ τοὺς εἶπε: «Ἄν εἴσαστε, λέει, ἄξιοι νὰ μοῦ πῆτε πῶς μπορεῖ ἕνας ἄνθρωπος μὲ μία σφάντζικα ποῦ κερδίζει τὴν ἡμέρα, νὰ πλερώνη μὲ δαῦτην παλαιὸν χρέος, νὰ τοκίζη χρήματα καὶ νὰ τρέφη ὄχτῳ ἀνθρώπους».

Τοὺς ὥρισε διορία τρεῖς μέρες, ὅποιος πρὸ δαῦτους τὸ βρῆ νὰν τὸν κάμη βεζίρη του. Σκεφτόντουσε τότες αὐτοὶ, σκεφτόντουσε, σκεφτόντουσε, μὰ δὲ μπορούσανε νὰν τὸ βροῦνε, ὅπου στα τελευταῖα εἶπανε μὲ τὸ νοῦ τους, πῶς ὁ βασιλέας δὲ μπορεῖ νὰ τὸ κατέβασε μοναχὸς τοῦ ἀπὸ τὸ μυαλό του, παρὰ κάπου θὰ ἔτανε παγεμένος χτὲς βράδυ καὶ τοῦ τὸ ἔπανε. Τρέχουνε λοιπόν, γυρίζουνε ἐδῶ κ' ἐκεῖ, ρωτοῦνε στὸ να καὶ στ' ἄλλο σπίτι «μπὰς κ' ἦρθε χτὲς βράδυ κανένας ἔτσι κ' ἔτσι» νὰ ποῦμε, μὰ τίποτα δὲ μπορούσανε νὰ καταφέρουνε. Ὅπου μὲ τὰ πολλά, ἀπὸ δῶ, ἀπὸ κεῖ, νὰ σου καὶ μπαίνουνε καὶ στοῦ κοφινᾶ τὸ σπίτι.

«Μπὰς κ' ἦρθε, λένε στὸν κοφινᾶ, χτὲς βράδυ κανένας ἔτσι κ' ἔτσι, νὰ ποῦμε; —Ναί, λέει ὁ κοφινᾶς, κ' ἦτανε ὁ πολυχρονεμένος ὁ βασιλέας, ποῦ καταδέχτηκε κ' ἦρθε στὸ φτωχικό μου καὶ μᾶς ἕκαμε συντροφία». Πήρανε τότες αὐτοὶ ἀνάσα. «Μπὰς, λέει, καὶ τοῦ ἔπεσ' αὐτὸ κι αὐτό; —Ναί, λέει, τοῦ ἔπα. —Δὲ μᾶς τὸ λέεις, λέει, καὶ σὲ μᾶς;» Λέει: «Δὲ μπορῶ, γιατί μοῦ ὄωσε διαταγὴ νὰ μὴν τὸ πῶ σὲ κανένανε. —Πὲς μᾶς το, λέει, καὶ νὰ πᾶρε δέκα λίρες, νὰ ποῦμε. —Δὲν παίρνω, λέει, τίποτα. Ὅ,τι κι ἄνε μοῦ πῆτε, ὅ,τι κι ἄνε μοῦ δώσετε, ποτὲς δὲ μπορῶ νὰ σᾶς τὸ πῶ. —Μωρὲ ἁμάν, μωρὲ ζαμάν, τοῦ λένε αὐτοὶ, νὰ πᾶρε εἴκοσι λίρες, πᾶρε τριάντα, πᾶρε πενήντα, ἑκατό, διακόσες, τρακόσες, πεντακόσες, νά, πᾶρε χίλιες». Σὰν εἶδε ὁ κοφινᾶς χίλιες λίρες, λέει μὲ τὸ νοῦ του: «Μωρὲ, λέει, ἄνε πάρω ἐγὼ τσι χίλιες λίρες θὰ μπορέσουνε τὰ παιδία μου βασιλικᾶτα νὰ περάσουνε. Γιὰ τὸ κεφάλι μου; Χαλάλι. Κεῖ ποῦ θὰ ζήσουν εὐτυχισμένα τὰ παιδία μου, δὲν πειράζει, ἄς πάη καὶ τὸ κεφάλι μου». Κάθεται λοιπόν, παίρνει τσι χίλιες λίρες, καὶ τοὺς τὰ λέει ὄλα.

Τρέχουνε αὐτοὶ στὸ βασιλέα καὶ τοῦ τὸ ξηγοῦνε. Τὰ κατάλαβε ὁ βασιλέας, πῶς αὐτοὶ μοναχοὶ τους δὲ θάν τὸ ἔβρανε παρὰ ὁ κοφινᾶς θάν τους τὸ ἔπε καὶ βασιλικὴ διαταγὴ νὰ παρουσιαστῆ μπροστά του ὁ κοφινᾶς. Πᾶνε λοιπὸν καὶ φέρνουνε τὸν κοφινᾶ μπροστά του. «Δὲ σοῦ εἶπα, λέει ὁ βασιλέας, νὰ μὴν πῆς σὲ κανένα τίσι, ἃ δὲ δῆς τὸ πρόσωπό μου; Τώρα, κατὰ ποῦ σοῦ μπρέπει, θὰ σοῦ πάρουνε τὸ κεφάλι σου!» Κ' εἶχε πάρα-πέρα ἑτοιμὴ τὴν καρμανιόλα γιὰ νὰν τότε κόψουνε. «Πολυχρονεμένε μου βασιλέα, λέει τότες ὁ κοφινᾶς, μοῦ εἶπες νὰ μὴν πῶ τίσι ἃ δὲ δῶ μία φορὰ τὸ πρόσωπό σου. Ἐγὼ ὁμως οὔτε μία, οὔτε δύο φορές μοναχὰ τὸ εἶδα, παρὰ χίλιες φορές τὸ εἶδα» καὶ τοῦ ἀραδιάζει τσι χίλιες λίρες ποῦ πῆρε. «Νά, λέει, δὲν εἶν' αὐτὸ τὸ πρόσωπό σου: Δὲν εἶν' αὐτό; Δὲν εἶν' αὐτό; Νά το χίλιες φορές, ὄχι μία». Γιατὶ βέβαια χίλιες λίρες ἐπῆρε, χίλια προσώπατα τοῦ βασιλέα εἶδε ποῦ ἦτανε ἀπάνω στῆς λίρες χαραγμένα. Τότες ὁ βασιλέας ἐθάμαξε τὴν ἐξυπνάδα τοῦ κοφινᾶ καὶ τοῦ λέει: «Ἐσύ, λέει, κάνεις γιὰ συμβουλάτορας μου καὶ βεζίρης μου».

Καὶ διώχνει τὴ δωδεκάδα του, παίρνει τὸν κοφινᾶ γιὰ βεζίρη του, κ' ἐξησε ὁ καλὸς σου κοφινᾶς ἴσα μὲ ποῦ πέθανε βεζίρης καὶ πέρασε καλὰ κ' ἐμεῖς ἐδῶ καλύτερα.

*Ἡ πίττα τῆς μάννας μου ἔκαμε κακὸ τῆς Ρόζας μου.*

*Βαρῶ, σκοτᾶνω, μᾶνω τὸ δὲν ὄραϊζα.*

*Ἐφαγα γεννημένο καὶ ἀγέννητο, ψημένο μὲ τὰ λόγια.*

*Καλὰ ἔν' τὰ μῆλα τῆς μηλιάς, καλύτερη ἢ ρίζα.*

*Ὅπου φοβεθῆ τσι ζωντανούς, ἀποθάνοντι τὸν γελοῦν.*

*Ποῖο εἶναι τ' αὐγὸ τῆς ἄσπρης κόττας καὶ ποῖο τῆς μαύρης;*

*Στὸν οὐρανὸ δὲν ἐκοιμήθηκα,*

*στὴ γῆς δὲν ἐκοιμήθηκα,*

*ποῦ ἐκοιμήθηκα;*

*Χωρὶς σμπόρμπερη καὶ μπάλλα,*

*πῶς εὐρέθη τούτ' ἢ φάλλα;*

*Χωρὶς κοπρέα καὶ νερό,*

*πῶς εὐρέθ' ἀγγούρι δῶ;*

Μία φορὰ ἦτανε μία βασιλιοπούλλα, ποῦ δὲν ἤθελε νὰ παντρευτῆ ποτές τση. Ὁ πατέρας τση τῆς ἔκανε τόσα καὶ τόσα νὰ παντρευτῆ, μὰ αὐτὴ τοῦ κάκου. Χαμπάρι π' ὄσα καὶ νὰν τση λέγανε. Στὰ τελευταῖα ὁμως πὸ τὰ πολλὰ παρακάλια τοῦ πατέρα τση, γιὰ νὰν τότε ξεφορτωθῆ, τοῦ ἔπε πῶς θὰ παντρευτῆ ἅμα βρεθῆ ἄνθρωπος νὰν τση πῆ ἓνα αἰνίγμα καὶ νὰ μὴ μπορέση νὰν τὸ λύση. Ἦτανε ἐξυπνη καὶ πολὺ γραμματισμένη καὶ καταλάβαινε πῶς κανένας δὲ θὰ βρισκότανε νὰν τση ἔλεγε αἰνίγμα, ποῦ νὰ μὴ μπορῆ νὰν τὸ λύση. Ἐβαλε λοιπὸν ντελάλη ὁ πατέρας τση, πῶς ὁποῖος θέλει νὰ πάρη τὴν κόρη του νὰ πᾶ νὰν τση πῆ ἓνα αἰνίγμα κι ἃ δὲν τὸ λύση θὰν τῆνε πάρη δική του,

ἀλλιῶς κι ἄνεν τὸ λύση τότες θὰν τοῦ κόβουνε τὸ κεφάλι. Πήγανε βασιλιό-  
πουλλα, ἀρχοντόπουλλα κ' ἓνα σωρὸ λεβέντες καὶ παλληκάρια, ἔλεγε ὁ καθέ-  
νας τους πὸ ἓνα αἰνίγμα στὴ βασιλιοπούλλα, μ' αὐτὴ, ἐξυπνη καὶ διαβασμένη,  
ὄλα τὰ ἔλουῦσε καὶ ὄλωνῶνε τὰ κεφάλια τὰ ἔκοβε.

Ἦτανε καὶ σ' ἓνα μέρος ἓνας τσοπάνης, ποῦ ὄσο κι ἄνε δούλευε δὲν ἔ-  
βλεπε χαῖρι ὁ κακομοίρης. Εἶχε λοιπὸν βαρεθῆ τὴ ζωὴ του καὶ σὰν ἄκουσε τὸ  
ντελάλη, εἶπε μὲ τὸ νοῦ του: «Μωρέ, λέει, δὲν πὰ νὰ βρῶ τὴ βασιλιοπούλλα  
νὰν τσῆ πῶ κ' ἐγὼ κανένα αἰνίγμα κι ἂν μοῦ πάρη τὸ κεφάλι μου, καλὰ παρ-  
μένο, ἔτσι κι ἂν ἔτσι τὴν ἔχω ποῦ τὴν ἔχω βαρυστισμένη τὴ ζωὴ μου, ἂ δὲν  
τὸ λύση ὁμως τότες θὰ μὲ πάρη ἄντρα τσῆ καὶ θὰ περάσω μαζί τσῆ ἴσα μὲ  
ποῦ νὰ ποθάνω ζωὴ χαρισάμενη». Πααίνει λοιπὸν σπῆτι του, βρέσκει τὴ μάννα  
του καὶ τσῆ λέει: «Μάννα, ἐγὼ, λέει, θὰ πὰ νὰ βρῶ τὴ βασιλιοπούλλα, νὰν  
τσῆ πῶ ἓνα αἰνίγμα».

Ἡ μάννα του, ἡ κακομοῖρα, σὰν τ' ἄκουσε κόρπος κόντεψε νὰ τσῆ ῥθῆ.  
Ποῦ νὰ βάζη, βλέπεις, τσῆ κακομοίρας ὁ νοῦς, πῶς θὰ μπορέση ὁ γιός τσῆ νὰ  
πῆ στὴ βασιλιοπούλλα αἰνίγμα, ποῦ νὰ μὴ μπορῆ κείνη νὰν τὸ λύση! Ἄρχισε  
λοιπὸν νὰ κλαίη καὶ νὰν τότε περικαλῆ: «Ἐλα, παιδί μου, τοῦ ἔλεγε, στὰ σύγ-  
καλά σου, ἔλα στὸ νοῦ σου, ποῦ κείνο πῆγανε ἄλλοι κι ἄλλοι ἐξυπνοι καὶ δια-  
βασμένοι καὶ τσι χάλασε ὄλους ἡ βασιλιοπούλλα καὶ μοῦ βγήκες τώρα καὶ  
σύ καὶ μοῦ θέλεις νὰ πᾶς νὰ σὲ χαλάση καὶ σένα.»

Αὐτὰ καὶ τόσα ἄλλα τοῦ ἔλεγε, μ' αὐτὸς τοῦ κάκου. Ὅλα πὸ τὸ 'ν' αὐτὶ  
τοῦ μπαίνανε κι ἀπὸ τ' ἄλλο τοῦ βγαίνανε. Τοῦ ἔχε γιὰ καλὰ, βλέπεις, καρφω-  
θῆ ἡ ἴσα. Σὰν εἶδε κι ἀπόειδε ἡ κακομοῖρα ἡ μάννα του, πῶς ὄ,τι κι ἄνεν τοῦ  
λέη αὐτὸς δὲν ἀκούει, παρὰ εἶναι ἀποφασισμένος νὰ πάη, εἶπε μὲ τὸ νοῦ τσῆ:  
«Τὸν ἔχω ποῦ τὸν ἔχω χαμένο. Δὲν εἶναι λοιπὸν καλύτερα, κεῖ ποῦ θὰν τότε  
χαλάσ' ἡ βασιλιοπούλλα καὶ θὰ ντροπαστῆ σ' ὄλον τὸν κόσμον, νὰν τότε χα-  
λάσω ἐγὼ;» Τοῦ κάνει λοιπὸν μία πίττα, βάζει φαρμάκι μέσα σὲ δαῦτηνε, γιὰ  
νὰ φαρμακωθῆ στὸ δρόμο καὶ νὰ μὴ σώση νὰ πάη στὴ βασιλιοπούλλα, τοῦ  
τῆνε δίνει καὶ τοῦ λέει: «Πᾶρε, λέει, παιδί μου, τουτηνὰ τὴν πίττα, ποῦ σου  
ἔκαμα, νὰν τὴν ἔχης στὸ δρόμο, ἄμα πεινάσης νὰν τῆνε φάης». Πῆρε αὐτὸς  
τὴν πίττα, χαιρέτησε τὴ μάννα του καὶ τράβηξε τὸ δρόμον νὰ πὰ νὰ βρῆ τὴ  
βασιλιοπούλλα.

Στὸ δρόμο, κεῖ ποῦ πῆγαινε, πῆγαινε, ἄρχισε νὰ πεινᾷ ἡ σκύλα του —ἀγ-  
καλὰ εἶχε πάρει καὶ μία σκύλα μαζί του, ποῦ τὴν ἔλεγε Ρόζα— καὶ νὰν τοῦ  
κουνῆ τὴν ὄρα τσῆ. Ἐκοψε τότες ἓνα κομμάτι πίττα καὶ τσῆ τὸ ῥιξε νὰ τὸ  
φάη. Τὸ ἔφαε ἡ σκύλα καὶ σὲ λίγην ὥρα ἔπεσε ξερὴ χάμω καὶ ψόφησε. Εὐτὺς  
τότες κατάλαβε πῶς ἐξ αἰτίας τσῆ πίττας ψόφησε ἡ σκύλα καὶ πέταξε τὴν πίτ-  
τα γιὰ νὰ μὴ φάη κι αὐτὸς πὸ δαῦτηνε καὶ πάθη τίσιτα κ' εἶπε καὶ μὲ τὸ νοῦ  
του: «Νά, λέει, ὠραῖο αἰνίγμα νὰ πῶ τσῆ βασιλιοπούλλας: Ἡ πίττα τσῆ μάν-  
νας μου ἔκαμε κακὸ τῆς Ρόζας μου. Ποῦ θὰ καταλάβη κείνη!» Ἐτσι ἀλαφρώ-  
θηκε λιγάκι, ποῦ ὄλον τὸ δρόμον σκεφτότανε, σκεφτότανε εἶντα αἰνίγμα νὰ πῆ  
τσῆ βασιλιοπούλλας, καὶ τώρα ποῦ ἔβρε, χαρέθηκε κ' εἶπε, πῶς ὄ,τι κι ἄνεν  
τοῦ λάχη στὸ δρόμον ἴσα μὲ ποῦ νὰ φτάξη στὴ βασιλιοπούλλας θὰν τὸ κάμη

αίνιγμα και θάν τσῆ τὸ πῆ. Τράβηξε λοιπὸν τὸ δρόμο του καὶ πήγαινε, πήγαινε, ἴσα μὲ ποῦ ἀνάδειασε πάνω σ' ἓνα δέντρο ἓνα πουλλάκι νὰ κάθεται. Πιάνει λοιπὸν μία πέτρα καὶ τὸ σημαδεύει νὰν τὸ σκοτώσῃ. Τοῦ ρίχνει τὴν πέτρα, μὰ κείνη δὲν τσίγει τὸ πουλλί, παρά πέφτει πὸ πίσω πὸ τὸ δέντρο καὶ βρέσκει μία λαγουδίνα ποῦ κοιμώτανε καὶ σκοτώνει τὴ λαγουδίνα. Τρέχει, βλέπει πῶς σκότωσε τὴ λαγουδίνα καὶ λέει: «Μωρέ! νὰ ὠραῖο αἶνιγμα: Βαρῶ, σκοτώνω, πιάνω τὸ δὲν ὀρπίζω», γιατί βέβαια δὲν τῶρπιζε πῶς θὰ σημάδευε πουλλί καὶ θὰ σκότωνε λαγὸ. Σοῦ παίρνει τὴ λαγουδίνα, πάει σ' ἓνα ξωμόνι π' ἀνάδειασε, τήνε σκίζει καὶ ξεπετειῶνται ἓνα σωρὸ λαγουδάκια πὸ τὴν κοιλία τσῆ. Ἦτανε, βλέπεις, ἀγγαστρωμένη ἡ λαγουδίνα κι ὠρα-ὠρα νὰ γεννήσῃ. Γυρεῦει ξύλα ἢ τίποτ' ἄλλο νὰ μαγερέτῃ τὴ λαγουδίνα. Μὰ δὲ βρέσκει οὔτε ξύλα οὔτε τίποτα καὶ σοῦ πιάνει τότες τὰ βιβλία τσῆ ἐκκλησίας, βάζει φωτία σὲ δαῦτα, ψήνει τὴ λαγουδίνα μὲ τὰ λαγουδάκια καὶ λέει: «Ὠραῖο αἶνιγμα καὶ τοῦτο: Ἐφαγα γεννημένο καὶ ἀγέννητο, ψημένο μὲ τὰ λόγια. Ποῦ θὰ καταλάβῃ τίποτα πὸ δαῦτα ἢ βασιλοπούλλα!» Ἐκατσε λοιπὸν κ' ἔφαγε τὴ λαγουδίνα μὲ τὰ λαγουδάκια κ' ὕστερα τράβηξε τὸ δρόμο του καὶ πήγαινε, πήγαινε ἴσα μὲ ποῦ ἀπάντηξε μία μηλέα. Ἀνέβηκε πάνω στὴ μηλέα, ἔκοψε μῆλα, ἔφαγε, κατέβηκε κ' ἔκατσε στὴ ρίζα τσῆ μηλέας νὰ ξεκουραστῆ. Κεῖ ποῦ καθότανε βλέπει δίπλα του ἓνα σακκουλάκι γεμᾶτο λίρες, τ' ἀρπᾷ καὶ «μωρέ! λέει, ὠραῖο αἶνιγμα καὶ τοῦτο: Καλὰ ἔν' τὰ μῆλα τσῆ μηλιάς, καλύτερη ἢ ρίζα». Σηκώθηκε σὲ λίγην ὥρα καὶ τράβηξε πάλι τὸ δρόμο του. Πήγαινε, πήγαινε, ἴσα μὲ ποῦ νυχτιώθηκε π' ὄξω πὸ μιαν ἐκκλησία. Μάτῃκε μέσα σὲ δαῦτηνε κ' εἶδε μέσ' στὴ μέση ἓναν ἀποθαμένο καὶ γύρω γύρω παντόξε νὰν τότε φυλάνε. Ἦτανε ὅλοι ἀποκοιμισμένοι. Πιάνει λοιπὸν κι αὐτὸς καὶ πρὶν πέσῃ σὲ καμίαν ἄκρη νὰ κοιμηθῆ ἀντισηκώνει λιγάκι τὸ κεφάλι τ' ἀποθαμένου κι ἀπὸ φόβο μὴ λάχῃ καὶ τότε ληστέψουνε οἱ ζωντανοί, βάζει τὸ σακκουλάκι τσί λίρες πὸ κάτω πὸ τὸ κεφάλι. Ἀγειρε ὕστερα σ' ἓνα καντοῦνι κι ἀποκοιμήθῃ μὲ τὴν ἰδέα νὰ ξυπνήσῃ τὸ πρωὶ ἀμπωνωρύτερα πὸ τς ἄλλους καὶ χωρὶς νὰν τότε πάρουνε μурωδία, νὰ πάρῃ τὸ σακκουλάκι τσί λίρες καὶ νὰ φύγῃ. Γιὰ τὴν τύχη του ὁμοῦς, ἓνας πὸ κείνους ποῦ φυλάγανε τὸν ἀποθαμένο, γιὰ νὰ φυλαχτῆ πὸ τὸ κρῦο, ποῦ ἔκανε κείνη τὴ νύχτα, εἶχε βγάλει τὸν ἀποθαμένο πὸ τὴ νεκροκασσέλλα του κ' εἶχε μπῆ αὐτὸς μέσα σὲ δαῦτηνε. Κατάλαβε λοιπὸν τὸν τσοπάνη ἄμα τ' ἀντισήκωσε τὸ κεφάλι κ' ἔβαλε πὸ κάτω τσί λίρες καὶ τὸν ἄφησε νὰν τότε πάρῃ ὁ ὕπνος κ' ὕστερα πήρε αὐτὸς τσί λίρες, ξύπνησε τσί ἄλλους, ἔβαλε τὸν ἀποθαμένο στὴ νεκροκασσέλλα του, τὸν ἄφησε μοναχὸ μὲ τὸν τσοπάνη κι ἀπὸ δῶ πάνε κι ἄλλοι!

Φεύγει μὲ ὄλους τσί ἄλλους καὶ μένει μοναχὸς ὁ καλὸς σου ὁ τσοπάνης. Νὰ μὴν τὰ πολυλογοῦμε, σηκώνεται τὸ πρωὶ ὁ τσοπάνης, βλέπει ἀδειανὴ τὴν ἐκκλησία, πάει, ἀντισηκώνει τὸ κεφάλι τ' ἀποθαμένου καὶ δὲ βλέπει τίποτα. «Μωρέ, λέει, τὴν ἔπαθα, δὲν πειράζει ὁμοῦς, εἶναι καὶ τοῦτο καλὸ αἶνιγμα: Ὅπου φοβηθῆ τσί ζωντανούς, ἀποθαμένοι τὸν γελοῦν». Βγαίνει πὸ τὴν ἐκκλησία, τραβᾷ τὸ δρόμο του καὶ πάει, πάει, πάει, ἴσα μὲ ποῦ βλέπει σ' ἓνα μέρος δύο κόττες νὰ γεννοῦνε, μιαν ἄσπρη καὶ μία μαύρη. Παίρνει τ' αὐγά



ποῦ κάμανε καί λέει: «Νά, λέει, καί τοῦτο εἶναι πολὺ καλὸ αἶνιγμα, θάν τήνε ρωτήξω: Ποῖο εἶναι τ' αὐγὸ τῆς ἄσπρης κόττας καί ποῖο τσῆ μαύρης; Δὼ εἶναι ποῦ θάν τήνε πιάσω. Γιατί κι ὄλα, λέει, τ' ἄλλα νάν τὰ βρῆ, τοῦτο δά δὲ θάν τὸ βρῆ, γιατί στὰ τελευταῖα κι ἄνε λάχη καί κάμ' ὁ διάολος καί τὸ βρῆ ἐγὼ θάν τσῆ πῶ: Ὅχι, δὲν εἶναι τοῦτο, παρὰ τοῦτο εἶναι. Κεῖνη δὲ θά μπορέση νά μὲ βγάλῃ ψεύτη κ' ἔτσι θά κερδίσω καί θάν τήνε πάρω γυναῖκα μου». Πῆρε λοιπὸν τ' αὐγὰ καί τράβηξε τὸ δρόμο του.

Πήγαινε, πήγαινε, ἴσο μὲ ποῦ νυχτιώθη σ' ἓνα μέρος. Μπῆκε σ' ἓνα σπίτι π' ἀπάντηξε, καί κοιμήθηκε πάνω σὲ μία κρεμαστὴ σανίδα, π' αὐτὲς ποῦ βάζουνε τὰ ψωμιά. Τὸ πρωὶ σάν ἐξύπνησε εἶπε μὲ τὸ νοῦ του: «Νά καί τοῦτο, λέει, εἶναι ὠραῖο αἶνιγμα: Στὸν οὐρανὸ δὲν ἐκοιμήθηκα, στὴ γῆς δὲν ἐκοιμήθηκα, ποῦ ἐκοιμήθηκα;» Φεύγει πὸ τὸ σπίτι καί πάει, πάει, πάει, ἴσα μὲ ποῦ φτάνει στὰ τελευταῖα στὴν πολιτεία τσῆ βασιλιοπούλλας. Ζητᾷ τὸ παλάτι τοῦ βασιλέα, λέει πῶς θέλει νά πῆ αἶνιγμα στὴ βασιλιοπούλλα καί τότε παρουσιάζουνε μπροστὰ σὲ δαύτηνε. Κάθεται ὁ καλὸς σου ὁ τσοπάνης μπροστὰ στὴ βασιλιοπούλλα κι ἀρχινᾷ νάν τσῆ λέη:

*Ἡ πίττα τσῆ μάννας μου ἔκανε κακὸ τσῆ Ρόζας μου.*

*Βαρῶ, σκοτώνω, πιάνω τὸ δεινὸ ὄραξαι.*

*Ἐφαγα γεννημένο καὶ ἀγέννητο, ψημένο μὲ τὰ λόγια.*

*Καλὰ ἴν' τὰ μῆλα τσῆ μηλιάς, καλύτερη ἢ ρίζα.*

*Ὅπου φοβέθη τὰ ζωντανὸς, ἀποθαμμένοι τὸν γελοῦν.*

*Ποῖο εἶναι τὸ αὐγὸ τσῆ ἄσπρης κόττας καὶ ποῖο τσῆ μαύρης;*

*Στὸν οὐρανὸ δὲν ἐκοιμήθηκα,*

*στὴ γῆς δὲν ἐκοιμήθηκα,*

*ποῦ ἐκοιμήθηκα;*

Ἡ βασιλιοπούλλα ἄκουσε καλὰ καλὰ τὸ αἶνιγμα, σκέφτηκε πολλὴν ὥρα, μὰ τίποτα δὲ μπόρεσε νά καταλάβῃ. Θύμωσε λοιπὸν καί φουρκίστηκε, ποῦ πήγαινε ἄλλοι κι ἄλλοι καί τσι χάλασε ὄλους, καί βρέθη ἓνας παλιοτσοπάνης νάν τσῆ πῆ αἶνιγμα, ποῦ νά μὴ μπορῆ νάν τὸ λύσῃ! Ἄπὸ τὸ θυμὸ τσῆ λοιπὸν καί γιὰ νά βρῆ ἀφορμὴ νάν τότε χαλάσῃ, γιατί θάρεψε πῶς θά μείνη μὲ κλειστό τὸ στόμα χωρὶς νά μπορέσῃ νάν τσῆ δώσῃ τὴν ἀπάντησῃ, κατέβασε μάνι-μάνι τὰ βρακία τσῆ καί τοῦ 'πε:

*Χωρὶς σμπόρμπερη καὶ μπάλα,*

*πῶς εὐρέθη τοῦτ' ἢ φάλλα;*

Ἐκεῖνος δμως, πὶὸ ἐξυπνος καί τετραπέρατος, δὲν ἔχασε καιρὸ, παρὰ κατέβασε καί κεῖνος τὰ δικά του βρακία καί τσῆ 'πε:

*Χωρὶς κοπρέα καὶ νερό,*

*πῶς εὐρέθ' ἀγγουρι δῶ;*

Ἡ βασιλοπούλλα τότες τὰ στενοδιάστη, δὲν ἔξερε πλέα εἶντα νὰ πῆ καί, κατὰ ποῦ εἶχε ντελαλήσει, πῆρε τὸν τσοπάνην ἀντρα τση, καὶ περάσανε καλὰ καὶ μεῖς ἐδῶ καλύτερα<sup>1</sup>.

Παραλλαγή πελοποννησιακὴ ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν «Ἡ βασιλοπούλα καὶ ὁ τσοπάνης» ἐδημοσιεύθη ὑπὸ Ν. Γ. Πολίτου, ἐν ΝΑ. σ. 35 - 40<sup>2</sup>.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ



ΑΘΗΝΩΝ

1. Κατ' ἄλλην κυθηραϊκὴν παραλλαγὴν ἡ βασιλοπούλλα συνεζεύχθη ἀμέσως τὸν τσοπάνη, χωρὶς νὰ μεσολαβήσῃ ὁ ἐν τῇ προκειμένῃ παραλλαγῇ ἀναφερόμενος διάλογος. Κατ' ἄλλην δέ, ὡσαύτως κυθηραϊκὴν παραλλαγὴν, ἡ βασιλοπούλλα ἐζήτησεν ὡς προθεσμίαν τρεῖς ἡμέρας, καθ' ἃς διὰ φίλων τῆς ἐπειράθη ὅπως μεθυσθῆ ὁ τσοπάνης καὶ ἀποσπασθῆ τὸ μυστικόν. Ἐπειδὴ ὁμως μεθ' ὄλας τὰς προσπάθειας οὐδὲν κατωρθώθη, ἠναγκάσθη μετὰ τὴν πάροδον τῆς ταχθείσης προθεσμίας νὰ συζευχθῆ τὸν τσοπάνη.

2. Σχεδὸν ἀπαράλλακτος πρὸς τὴν παραλλαγὴν ταύτην εἶναι παραλλαγή ἐξ Ἡρακλείου τῆς Κρήτης ἔχουσα ὡς ἑξῆς:

*Ἡ πιτταροῦλα ἤφαγε τὴν Ἐμορφοῦλα.  
Τρεῖς καλογέροι τήνε φάγαν τὴν καϊμένη.  
Ἐγὼ ἔφαγα γεννημένο καὶ ἀγέννητο κρέας, ψημένο μὲ τὰ γράμματα.  
Ἦπια νερό, ποῦ μῆτε στὴ γῆς ἦτονε μῆτε στὸν οὐρανό.*

Ἐν ταύτῃ Ἐμορφοῦλα, εἶναι τὸ ὄνομα τῆς σκύλας, τρεῖς καλογέροι, εἶναι τρεῖς κόρακες, οἵτινες ἔφαγον τὴν Ἐμορφοῦλαν, τὸ μῆτε στὴ γῆ μῆτε στὸν οὐρανὸ νερό, ὅπερ ἔπιεν ὁ τσοπάνης, εἶναι νερό ἀπὸ κανδήλι ἐκκλησίας. Γνωστὸν ἐπίσης εἶναι τὸ παραμῦθιον καὶ ἐν Ἴω, ὡς μᾶς ἀνεκοίνωσεν ὁ ἐξ Ἰου φοιτητῆς τῆς φιλολογίας Σπ. Λωρεντζιάδης. Ἐν τῇ παραλλαγῇ ταύτῃ τῆς Ἰου τὸ ὄνομα Μαρκετοῦ φέρεται ὡς ὄνομα τῆς σκύλας.